

Aseksualnost kao seksualna orijentacija: teorijski okviri, istraživačke dileme i iskustva zajednice

Julija Žižić

Filozofski fakultet u Zagrebu

Odsjek za psihologiju

ORCID: 0009-0007-0690-8035

Sažetak

Aseksualnost je manjak seksualne privlačnosti ili seksualnog interesa za druge ljude. Iako je ta definicija jednostavna, put do nje nije bio takav; prva istraživanja aseksualnosti zapravo se ne odnose na isti fenomen. Bile su potrebne godine da se postigne konsenzus oko definicije aseksualnosti, a i nije lako odrediti njezin korijen. Analizom samostalnog utjecaja i interakcije bioloških, psiholoških, socijalnih i digitalnih faktora bližimo se etologiji aseksualnosti. Aseksualnost se zasad klasificira kao seksualna orijentacija i odrednica seksualnog identiteta. Budući da se novija istraživanja aseksualnosti bave upravo seksualnim identitetom aseksualnih pojedinaca, smatramo da je u znanosti postignut napredak razumijevanja (a)seksualnosti. Usprkos tom napretku istraživanja i dalje sadrže određene metodološke nedostatke poput odabira definicije, uzorka i čestica. Konačno, za poboljšanje svakodnevnog života aseksualnih ljudi nisu toliko važne definicije ni metodologija istraživanja aseksualnosti – najvažnije je povećanje svijesti u općoj populaciji o njezinu postojanju i utjecaju na život aseksualnih pojedinaca. Iz toga proizlazi cilj ovog rada; bolje razumijevanje aseksualnosti kao seksualne orijentacije i seksualnog identiteta te pojmova koji se vežu uz aseksualnost.

Ključne riječi: aseksualnost, identitet, seksualna orijentacija, seksualna privlačnost

Uvod

Seksualnost je širok i složen pojam koji uključuje brojne aspekte kroz koje pojedinac doživljava vlastitu i tuđu seksualnost – osjećaje, ponašanja, želje, stavove, vrijednosti te (seksualni) identitet (Masters i sur., 2007). Unutar tog pojma nalazi se i seksualna orijentacija, koja se odnosi na spol i/ili rod osoba prema kojima pojedinac osjeća seksualnu privlačnost ili, u nekim slučajevima, njezin izostanak (Yule i sur., 2017). Ovisno o tome prema kome osoba (ne) doživljava seksualnu privlačnost razlikujemo nekoliko seksualnih orijentacija: heteroseksualnost (privlačnost prema osobama suprotnog roda i/ili spola), homoseksualnost

(prema osobama istog roda i/ili spola), biseksualnost (prema osobama istog i suprotnog roda i/ili spola) te aseksualnost (Masters i sur., 2007). Aseksualnost se definira kao seksualna orijentacija koju karakterizira odsutnost seksualne privlačnosti ili seksualnog interesa prema drugim ljudima (Bogaert, 2015). U usporedbi s drugim orijentacijama aseksualnost je najmanje poznata, a njezinoj nezapaženosti pridonosi činjenica da je od četiriju nabrojanih seksualnih orijentacija ona najmanje zastupljena u populaciji (svega 1%; Bogaert, 2004). Zbog toga je aseksualnost često neshvaćena, pogrešno shvaćena ili zamijenjena s poremećajima smanjene seksualne želje, a između njih postoje ključne razlike. Aseksualni pojedinci trajno ne osjećaju seksualnu privlačnost, ali zbog toga ne iskazuju emocionalnu patnju ni anksioznost (Arbanas, 2021). Suprotno tome osobe sa smanjenom seksualnom željom najčešće žele povratiti seksualnu želju i anksiozne su zbog njezina izostanka (Arbanas, 2021). Upravo zbog toga pristup aseksualnim osobama u kontekstu psihološke terapije ne uključuje pokušaje promjene njihove seksualne orijentacije, već naglasak stavlja na samoprihvatanje (Arbanas, 2021).

Važno je istaknuti da aseksualni ljudi unatoč nedostatku seksualne privlačnosti mogu imati snažnu potrebu za emocionalnom bliskošću, intimom i romantičnim odnosima (Arbanas, 2021). Stoga aseksualnost nije sinonim za emocionalnu distanciranost ili celibat, već se radi o raznolikom i bogatom spektru identiteta koji i dalje zahtijeva dublje razumijevanje i istraživanje. Upravo je zbog pogrešne percepcije aseksualnost dugo bila marginalizirana i isključena iz rasprava o seksualnosti. Tek je sredinom prošlog stoljeća prepoznata kao legitimna i nepatološka varijacija ljudske seksualnosti, a značajan iskorak u njezinu istraživanju i razumijevanju učinjen je tijekom posljednjih dvadeset godina (Bogaert, 2012). Tom je razvoju pomoglo i otvaranje mreže aseksualnih osoba nazvane AVEN (engl. *Asexuality Visibility and Education Network*). Navedenu je mrežu oformio student David Jay 2001. godine kako bi u svijetu promicao svijest o aseksualnosti (Carrigan, 2011). Također prepoznavanje te reprezentacija aseksualnih ljudi postignuta je u različitim oblicima umjetnosti, primjerice likovi detektiva Sherlocka Holmesa ili znanstvenika Sheldona Coopera koji bi se mogli smatrati aseksualnima (Bogaert, 2012). Ovaj rad pruža uvid u definiciju aseksualnosti, njezinu klasifikaciju, najčešće i najveće metodološke nedostatke istraživanja aseksualnosti te obilježja aseksualnih pojedinaca i njihova svakodnevnog života. Cilj je ovog rada povećati svijest o postojanju aseksualnosti i svemu što ona podrazumijeva primarno kako bi se povećala kvaliteta života aseksualnih pojedinaca.

Definiranje aseksualnosti

Povijest i razvoj koncepta aseksualnosti. Aseksualnost je u istraživanjima na području psihologije seksualnosti prvi put prepoznata u istraživanju Kinseyja i suradnika iz sredine dvadesetog stoljeća. Točnije, uočeno je da kod nekih sudionika izostaju socio-seksualni kontakti i/ili reakcije, te su stoga opisani sudionici nazvani sudionici X (Kinsey i sur., 1948). U tim je istraživanjima seksualna orijentacija ispitivana korištenjem jedne skale čije su krajeve predstavljali heteroseksualnost i homoseksualnost (Kinsey i sur., 1948; 1953). Sudionici X zapravo su bili oni koji se nisu uklapali u navedenu skalu – aseksualni sudionici. Ipak, opisana skala nije bila posve precizna i osjetljiva, zbog čega nije pružala uvid u cjelovite podatke o sudionicima. Iz tog ju je razloga Storms (1980) unaprijedio. Iskoristio je dvodimenzionalni model erotične orijentacije kako bi opisao različite seksualne privlačnosti koje se javljaju u populaciji. Pri tome erotičnu orijentaciju osobe oblikuju podražaji koji se javljaju u njezinim seksualnim fantazijama ili oni koji dovode do osjećaja seksualne pobuđenosti kod osobe. Jednu je dimenziju te skale predstavljala heteroseksualnost, a drugu homoseksualnost (Storms, 1980). Aseksualni su pojedinci na njegovoj skali bili oni koji su na objema dimenzijama postizali niske rezultate. Danas se pri utvrđivanju aseksualnosti koristi Skala identifikacije aseksualnosti (engl. *Asexuality Identification Scale*) razvijena 2015. godine (Yule i sur., 2015). Aseksualnost je u sklopu ove skale definirana kao manjak seksualne privlačnosti prema drugima, dok romantična privlačnost koju osoba (ne) osjeća nije uključena u skalu. Čitava se skala sastoji od dvanaest čestica na kojima odgovori sudionika upućuju na prisutnost ili odsutnost seksualne privlačnosti prema drugima neovisno o tome je li riječ o homoseksualnoj, heteroseksualnoj ili drugoj seksualnoj privlačnosti. Primjeri čestica korištenih u skali su: „Osjećam seksualnu privlačnost prema drugim ljudima“ i „Trudim se izbjeći situacije u kojima bi se seksualna aktivnost mogla očekivati od mene.“ Glavni cilj osmišljavanja te skale bio je prepoznavanje pojedinaca koji su aseksualni iako se ne bi nužno tako samoidentificirali. Do takvih je sudionika u istraživanjima aseksualnosti teško doći, a njihova su iskustva važna za dublje razumijevanje aseksualnosti.

Početne definicije aseksualnosti bile su heterogene primarno jer se seksualnost poimala kao sastavni dio svake osobe, što je dovelo do izostanka istraživanja aseksualnosti (Osterwald, 2017). Kada su se, ipak, pojavila u znanstvenoj zajednici, izostao je konsenzus u njezinu definiranju; u različitim je definicijama stavljen naglasak na različite aspekte

seksualnosti, u čemu se očituje varijabilna interpretacija aseksualnosti različitih znanstvenika (Osterwald, 2017). Zbog toga definicije korištene u prvim istraživanjima aseksualnosti možemo razlikovati prema razini apsolutnosti i stabilnosti koju pretpostavljaju (Hinderliter, 2009). Apsolutnost definicije činio bi stupanj izostajanja seksualne privlačnosti koju definicija podrazumijeva. Niži stupanj apsolutnosti upućivao bi na *manjak* seksualne privlačnosti koju osoba doživljava, a viši stupanj na *potpuni izostanak* osjećaja seksualne privlačnosti. S obzirom na stupanj stabilnosti razlikujemo dva tipa definicija aseksualnosti, definicije visokog i niskog stupnja stabilnosti. Prema definicijama visokog stupnja stabilnosti aseksualnost je cjeloživotna seksualna orijentacija, a definicije niskog stupnja stabilnosti prepoznaju fluidnost aseksualnosti (Hinderliter, 2009). Osim toga ne odnose se sve definicije aseksualnosti na apsolutnost i stabilnost izostanka seksualne privlačnosti; prvotne su definicije aseksualnosti u obzir uzimale različite aspekte seksualnosti, primjerice seksualno ponašanje, želju ili samoidentifikaciju (Poston i Baumle, 2010). Prema navedenom možemo zaključiti kako je tijekom povijesti istraživanja postojalo varijabilno shvaćanje aseksualnosti, pa su prema tome varirali i rezultati prevalencije aseksualnosti u istraživanjima (od 0.5%; Bogaert, 2013, do 5,5%; Poston i Baumle, 2010).

Ključna istraživanja. Prvo je veće istraživanje aseksualnosti proveo Bogaert (2004). U istraživanju je cilj bio ispitati prevalenciju aseksualnosti i faktore povezane s njom na britanskom nacionalnom uzorku. U tom istraživanju aseksualnost je definirana kao apsolutan koncept, stabilan kroz vrijeme i povezan sa seksualnom privlačnosti (“*Nikada nisam osjetio/la seksualnu privlačnost prema drugoj osobi*”). Bogaert (2004) je svoje istraživanje proveo na uzorku od preko 18 000 sudionika čija je dob bila u rasponu od 16 do 59 godina. Na takvom uzorku i temeljem korištene definicije dobiveno je da su s pojavom aseksualnosti povezani čimbenici poput spola (više je bilo aseksualnih žena nego muškaraca), viša religioznost, niža visina osobe, niži stupanj obrazovanja, niži socioekonomski status i lošija kvaliteta zdravlja (Bogaert, 2004). Također kod aseksualnih žena uočena je kasnija pojava menstruacije u odnosu na neaseksualne sudionice (Bogaert, 2004). Veći broj aseksualnih žena u odnosu na muškarce objašnjava se razlikom u rodnim ulogama i strategijama pronalaženja partnera koje postoje između muškaraca i žena, a koje potiču smanjenu seksualnost žena (Bogaert, 2004). Moguće je da su aseksualne žene internalizirale svoju rodnu ulogu i strategije pronalaženja partnera u toj mjeri da je navedeno dovelo do izostanka seksualne privlačnosti. S druge strane moguće je da su žene manje svjesne svoje genitalne pobuđenosti, te stoga teže prepoznaju osjećaj seksualne privlačnosti (Bogaert, 2004). Naposljetku ta se razlika može objasniti i

manjim brojem iskustava uvjetovanja (primjerice samozadovoljavanje) važnih za razvoj seksualne orijentacije. Interakcija ovih čimbenika dovodi do manjeg broja aseksualnih muškaraca u odnosu na broj aseksualnih žena. Za višu religioznost aseksualnih osoba također pronalazimo više odgovarajućih objašnjenja. Primjerice moguće je da su aseksualne osobe religioznije jer njihov životni stil koji prati aseksualnost odgovara onom koji se promiče u religiji, što posljedično dovodi do većeg osjećaja prihvaćanja među religioznim aseksualnim pojedincima u odnosu na nereligiozne aseksualne pojedince. Isto je tako moguć obrnut smjer povezanosti religioznosti i aseksualnosti; visoka religioznost potencijalno djeluje na ljude tako da u njima potiče smanjenu sklonost priznavanju seksualne privlačnosti i ograničava ponašanja (izlasci, seksualne fantazije, samozadovoljavanje i slično) koja pomažu u oblikovanju seksualne privlačnosti (Bogaert, 2004). Konačno, moguće je da povezanost aseksualnosti i religioznosti možemo objasniti djelovanjem neke treće varijable koja nije izmjerena u Bogaertovom istraživanju (2004). Biološki faktori povezani s aseksualnošću, kao što su niži rast i kasnije nastupanje puberteta, rezultat su atipičnosti u radu hipotalamusa do kojeg kod aseksualnih sudionika dolazi zbog prenatalnih hormonskih utjecaja i/ili genetskih utjecaja (Bogaert, 2004, 2012). Naposljetku ispostavlja se da su aseksualni pojedinci u prosjeku nižeg socioekonomskog statusa, lošijeg zdravlja i nižeg obrazovanja (Bogaert, 2004). Riječ je o trima varijablama koje su međusobno povezane te kojima se pojava aseksualnosti može objasniti na različite načine, primjerice moguće je da niži socioekonomski status utječe na prenatalne uvjete razvoja djeteta na način da potiče aseksualnost, a lošije zdravlje i niže obrazovanje dodatni su nusproizvodi nižeg socioekonomskog statusa (Bogaert, 2004). Zastupljenost aseksualnosti u tom uzorku iznosila je 1,05%. U kasnijem je istraživanju Bogaert (2013) dobio upola manju prevalenciju aseksualnosti primarno zbog restrikcije dobnog raspona sudionika (u istraživanju nisu sudjelovali maloljetni sudionici). Navedeno upućuje na nedostatke definiranja aseksualnosti kao apsolutnog fenomena; osoba koja smatra da nikada nije doživjela seksualnu privlačnost možda zapravo ne može odrediti što bi ona podrazumijevala (Hinderliter, 2009). Taj se problem primarno odnosi na mlađu populaciju, što je u skladu s Bogaertovim nalazom (2004) da se samoidentifikacija ljudi kao aseksualnih češće javlja s povećanjem dobi (poglavito nakon adolescencije). Razlog za navedeno nalazi u činjenici da povećanje dobi prati i veći broj iskustava koja potvrđuju aseksualnost sudionika (izostanak osjećaja seksualne privlačnosti u različitim okolnostima).

Varijacije u rezultatima Bogaertovih (2004, 2013) istraživanja mogle su biti smanjene korištenjem preciznijih i široko primjenjivih definicija aseksualnosti – onih koje ne

pretpostavljaju apsolutnost aseksualnosti ni njezinu cjeloživotnu stabilnost. Glavni argument za potonje činjenica je da članovi AVEN-a smatraju da je aseksualnost, kao i druge seksualne orijentacije, fluidna (Radio, 2021), a istraživanja potvrđuju isto, naročito kod žena (Diamond, 2012). Fluidnost seksualne orijentacije podrazumijeva promjene tijekom života, ali kada je u pitanju aseksualnost i aseksualni sudionici, zbog manjka istraživanja ne možemo govoriti o smjeru promjena seksualnosti.

Postavljanje konačne definicije aseksualnosti. Poston i Baumle (2010) svoje su istraživanje proveli po uzoru na Bogaertovo (2004), ali na američkom uzorku. U istraživanju su koristili različite aspekte seksualnosti za definiranje aseksualnosti među kojima su: seksualno ponašanje (sve aktivnosti koje zadovoljavaju seksualne potrebe pojedinca), seksualna želja (potreba za seksualnom stimulacijom – s partnerom ili bez partnera) i samoidentifikacija (prepoznavanje i pripisivanje aseksualnosti kao vlastite seksualne orijentacije, koja je dio njezina ukupnog identiteta). Prevalencija aseksualnosti uvelike je ovisila o dimenziji upotrijebljenoj u definiciji; u slučaju definiranja aseksualnosti u okviru seksualnog ponašanja prevalencija je iznosila 5,5%, u slučaju definiranja u okviru seksualne želje iznosila je 0,8%, a u slučaju samoidentifikacije 3,8% (Poston i Baumle, 2010). Sudionici istraživanja imali su između 15 godina i 44 godine, stoga možemo pretpostaviti kako je i u tom istraživanju na rezultate utjecala mladost jednog dijela sudionika, koji zbog promjena koje su tek nastupile u adolescenciji još nisu stupili u seksualne odnose (zbog čega je prevalencija aseksualnosti pri korištenju definicije koja podrazumijeva seksualno ponašanje umjetno povećana) ili nisu sigurni koja bi bila njihova seksualna orijentacija (umjetno povećanje udjela aseksualnih u kontekstu korištenja samoidentifikacije). Također korištenjem definicije aseksualnosti koja podrazumijeva da je aseksualnost izostanak seksualnog ponašanja ne zahvaćamo samo aseksualne pojedince i mlade, već i ljude u celibatu (svjesni odabir ne prakticiranja seksualnog ponašanja) ili ljude sa seksualnim disfunkcijama (poremećaj s hipoaktivnom seksualnom željom kod muškaraca i poremećaj seksualne želje/uzbuđenja kod žena, APA, 2013, prema Arbanas, 2021). S druge strane postoje i aseksualni pojedinci koji zbog želje da udovolje partnerima s kojima su u romantičnim vezama ili raznih drugih razloga stupaju u seksualne odnose. Primjerice jedna je od sudionica u Carriganovu kvalitativnom istraživanju (2011) imala seksualne odnose sa svojim zaručnikom jer je osjećala da je to potrebno iako ih nije priželjkivala niti je u njima uživala. Takvi su nalazi u skladu s tvrdnjom Kinseyja i sur. (1948) da definiranje aseksualnosti u okviru seksualnog ponašanja neizbježno dovodi do pogrešnih procjena njezine zastupljenosti.

Zbog svega navedenog mogli bismo zaključiti kako je seksualno ponašanje najlošiji pokazatelj aseksualnosti osobe.

Ključni argument protivnik definiranju aseksualnosti kao izostanka seksualne želje je nalaz da je dio aseksualnih pojedinaca osjeća (Bogaert, 2015). Naime ispostavlja se da se dio aseksualnih pojedinaca samozadovoljava i na taj način ispunjava svoju seksualnu želju (Brotto i sur., 2010). Brotto i sur. (2010) u kvantitativnom su dijelu svojeg istraživanja ustanovile da je zastupljenost stupanja u seksualne odnose manja kod aseksualnog dijela populacije u odnosu na opću populaciju, ali je učestalost samozadovoljavanja kod aseksualnih sudionika bila podjednaka onoj kod neaseksualnih pojedinaca (do ovih je nalaza došlo usporedbom odgovora aseksualnih sudionika s odgovorima sudionika iz Britanskog nacionalnog istraživanja vjerojatnosti seksualnih pojedinaca, Gerressu i sur., 2008). Podatak o podjednakoj učestalosti samozadovoljavanja neaseksualnih i aseksualnih pojedinaca bio bi pokazatelj postojanja seksualne želje i kod aseksualnih pojedinaca. U kvalitativnom dijelu istraživanja zaključeno je kako je motivacija za samozadovoljavanjem kod aseksualnih sudionika primarno fizičke/fiziološke prirode, a ne emocionalne ili relacijske (Brotto i sur., 2010). Ipak, do konkretnih je razloga za samozadovoljavanje aseksualnih sudionika bilo teško doći jer su sudionici nakon postavljanja pitanja o samozadovoljavanju pokazivali neugodu, anksioznost i sram te je jedan sudionik odbio odgovoriti na postavljeno pitanje (Brotto i sur., 2010). Takve reakcije sudionika dijelom možemo pripisati neskladu između njihova ponašanja (samozadovoljavanja) i njihova aseksualnog identiteta, a drugim dijelom općenitom prikazivanju samozadovoljavanja nepoželjnim u javnosti. Iz tog razloga aseksualni pojedinci ističu kako nemaju potrebu seksualnu želju zadovoljavati s drugom osobom – sam čin samozadovoljavanja ne uključuje seksualnu privlačnost prema drugoj osobi i na taj način ne narušava aseksualni identitet pojedinca. Korištenjem definicije koja smatra aseksualnost izostankom seksualne želje isključujemo aseksualne sudionike koji osjećaju seksualnu želju, odnosno imaju potrebu za samozadovoljavanjem.

Konačna definicija aseksualnosti koja se smatra najpotpunijom definira aseksualnost kao manjak seksualne privlačnosti ili seksualnog interesa za druge (Bogaert, 2015). Prednost je ove definicije upravo u tome što ne govori ništa o seksualnom ponašanju aseksualnih pojedinaca, odnosno ne isključuje mogućnost da su aseksualni pojedinci u nekom trenutku života stupili u seksualni odnos te ne isključuje mogućnost da među aseksualnim pojedincima postoje oni koji imaju seksualnu želju (Bogaert, 2015). Nadalje ne definira aseksualnost kao nužno stabilan i cjeloživotni koncept, a ni apsolutan. Takvu definiciju podržava većina

istraživača (Brotto i sur., 2010; Chasin, 2011; Van Houdenhove i sur., 2014) te je preporuka da se koristi u svim istraživanjima kako bi se dobili nalazi o aseksualnosti, a ne o nekom drugom području psihološkog razvoja ili seksualnosti. Prevalencija od otprilike 1% smatra se konačnom vrijednosti zastupljenosti aseksualnih pojedinaca u populaciji; stvarnu je vrijednost teško odrediti zbog mnogih metodoloških poteškoća (Bogaert, 2012).

Etiologija aseksualnosti. Definiranje aseksualnosti bio je dugotrajan i složen proces, a sličnim riječima može se opisati i znanstveno istraživanje njezinih uzroka. Općenito, utvrđivanje podrijetla različitih seksualnih orijentacija predstavlja izazov jer zahtijeva istovremeno razmatranje bioloških, psiholoških, socijalnih, a u novije vrijeme i digitalnih čimbenika (Christian i sur., 2021). Među biološkim čimbenicima koji se razmatraju u kontekstu razvoja seksualne orijentacije, a time i aseksualnosti, nalaze se genetski utjecaji, hormonski utjecaji tijekom prenatalnog razdoblja te neurološke razlike među osobama različitih seksualnih orijentacija. Istraživanja na jednojajčanim i dvojajčanim blizancima pokazala su veću podudarnost seksualne orijentacije među jednojajčanim blizancima, što ukazuje na moguću djelomičnu genetsku osnovu seksualne orijentacije (Wang i sur., 2019). Iako još nisu identificirani točni geni odgovorni za (a)seksualnost, pretpostavlja se kompleksna interakcija više gena koji utječu na seksualni nagon, hormonalnu regulaciju i neurobiološke mehanizme povezane sa seksualnom privlačnošću. U kontekstu prenatalnog razvoja ključnu ulogu imaju hormoni testosteron i estrogen. Smanjena izloženost androgenima (muškim spolnim hormonima) u maternici, kao i smanjena osjetljivost moždanih receptora na te hormone, mogu rezultirati nižim seksualnim nagonom kasnije u životu. Usto moguće su i neurološke razlike, primjerice u razvoju hipotalamusa, koje mogu dodatno utjecati na seksualni interes i orijentaciju osobe (Wang i sur., 2019).

Psihološki čimbenici su važni za oblikovanje seksualnog identiteta i percepcije vlastite seksualne orijentacije (Christian i sur., 2021). Rani odnosi s roditeljima i vršnjacima, osobito iskustva prihvatanja ili stigmatizacije, mogu snažno utjecati na razvoj seksualnog identiteta. Konkretno, ako osoba odrasta u okolini u kojoj su seksualna raznolikost i izražavanje različitih orijentacija podržani, to može olakšati prihvatanje vlastitog identiteta, uključujući i identitet aseksualne osobe (Kelleher i Murphy, 2022). Stil privrženosti, osjećaj sigurnosti u izražavanju vlastitih osjećaja te rana (ne)ugodna seksualna iskustva mogu oblikovati način na koji osoba doživljava seksualnu privlačnost ili njezin izostanak (Christian i sur., 2021). Osim navedenih društveni i kulturni čimbenici također su važni za formiranje i izražavanje (a)seksualnog identiteta. Normativni pritisci, društveni stavovi prema seksualnosti, zakonski

okviri i obrazovni sustavi često ne prepoznaju aseksualnost kao valjanu orijentaciju, što može otežati njezino prepoznavanje i prihvaćanje (Kelleher i Murphy, 2022). Zbog toga se osobe koje se identificiraju kao aseksualne nerijetko susreću s nerazumijevanjem, patološkim tumačenjima ili pritiskom da se promijene, što može utjecati na njihovu psihološku dobrobit i spremnost na otvoreno izražavanje identiteta. S druge strane iskustva prihvaćanja, podrška iz zajednice i vidljivost aseksualnosti unutar šire društvene strukture mogu biti izuzetno osnažujući faktori u razvoju pozitivne slike o sebi (Christian i sur., 2021).

U suvremenom društvu digitalni mediji sve snažnije utječu na prepoznavanje i izražavanje seksualne orijentacije, što se odnosi i na aseksualnost. Internet omogućuje pristup informacijama koje nisu ograničene tradicionalnim narativima o seksualnosti, što olakšava mladima da se identificiraju s aseksualnim spektrom i pronađu zajednice koje nude podršku i razumijevanje. Pritom je vrlo važna vidljivost različitih aseksualnih identiteta u medijima te povezivanje s drugim pojedincima iste seksualne orijentacije putem društvenih mreža (Kelleher i Murphy, 2022). Ipak, digitalni prostor može biti i izvor dezinformacija, stereotipa i pritiska da se uklopi u normativne predodžbe seksualnosti, što može dodatno zakomplicirati samoprihvaćanje kod osoba koje se identificiraju kao aseksualne (Tanni i sur., 2024). Potpuno razumijevanje seksualnih orijentacija, uključujući i aseksualnost, zahtijeva holistički pristup. Biološki, psihološki, socijalni i digitalni čimbenici ne djeluju izolirano – njihovi se utjecaji preklapaju, međusobno oblikuju i nadopunjuju. Samo integriranim proučavanjem svih tih dimenzija možemo se približiti cjelovitijem shvaćanju kompleksnosti ljudske seksualnosti i njezinih različitih oblika, uključujući i aseksualnost.

Razlike unutar aseksualnosti. Seksualna i romantična privlačnost dva su različita pojma – oni su za neaseksualni dio populacije često isprepleteni, ali aseksualni ih pojedinci jasno razlikuju (Chivers i sur., 2004). Romantična privlačnost definira se kao želja za ostvarivanjem romantične veze, često s određenom drugom osobom za koju se vežu osjećaji bliskosti i privrženosti (Diamond, 2003). Manjak seksualne privlačnosti (koja predstavlja osjećaj strasti prema drugoj osobi) ono je što aseksualni pojedinci najčešće doživljavaju. Dakle aseksualni su pojedinci oni koji najčešće ne osjećaju seksualnu privlačnost, ali mogu osjećati romantičnu privlačnost. Ipak, postoje i oni aseksualni pojedinci koji će, u slučaju ostvarivanja duboke emocionalne veze s drugom osobom, osjećati seksualnu privlačnost prema toj osobi – riječ je o demiseksualnim pojedincima (Carrigan, 2011). Duboka emocionalna veza koja se javlja kod demiseksualnih pojedinaca može se razviti iz prijateljstva ili na temelju romantične privlačnosti prema drugoj osobi iako ni jedno ni drugo nisu uvjeti za

označavanje osobe kao demiseksualne (Carrigan, 2011). Demiseksualnost nije zasebna seksualna orijentacija, već je riječ o obliku aseksualnosti koji se pojavljuje kod jednog dijela aseksualnih pojedinaca. Najpreciznije ju je svrstati u spektar aseksualnosti jer demiseksualni pojedinci načelno ne doživljavaju seksualnu privlačnost, što je zajednički čimbenik i glavna odrednica svih aseksualnih pojedinaca. Uvjeti u kojima se seksualna privlačnost javlja kod demiseksualnih pojedinaca specifično su određeni do te mjere da ne možemo tvrditi kako je naprosto riječ o pojedincima kojima treba više vremena za razvoj seksualne privlačnosti. Suprotno demiseksualnim pojedincima postoje i aseksualni pojedinci koji neovisno o uvjetima ne osjećaju ni jedan oblik privlačnosti prema drugima – riječ je o aromantičnim aseksualnim osobama. Manji se udio aseksualnih pojedinaca izražava kao potpuno aromantičan, konkretno 17.5% na temelju rezultata upitnika postavljenog na stranici AVEN-a 2008. godine (Hinderliter, 2009). Takvi podaci stavljaju naglasak na povećanje svijesti o supostojanju različitih aseksualnih pojedinaca te su važni za raspravu o složenosti aseksualnosti.

Kategoriziranje aseksualnosti

Iako je postignut određeni konsenzus među istraživačima kada je u pitanju sama definicija aseksualnosti, i dalje postoje pitanja vezana uz njezinu kategorizaciju; je li riječ o poteškoći u psihičkom funkcioniranju, seksualnoj disfunkciji, parafiliji, seksualnoj orijentaciji ili seksualnom identitetu pojedinca (Yule i sur., 2017). Naime postoje argumenti za i protiv stavljanja aseksualnosti u bilo koju od navedenih kategorija, s tim da, neovisno o tome kako kategoriziramo aseksualnost, treba imati na umu da uzroci i objašnjenja fenomena nisu sinonimi (Bogaert, 2015).

Aseksualnost kao poteškoća u psihičkom funkcioniranju. Ideja da je aseksualnost poteškoća u psihičkom funkcioniranju ili u nekom smislu njezina posljedica javila se nakon što je otkriveno postojanje veze između aseksualnosti i poremećaja sa spektra autizma (Yule i sur., 2017). Različita su istraživanja podržala ove nalaze (Brotto i sur., 2010; Chasin, 2011; Gilmour i sur., 2012; Ingudomnukul i sur., 2007; Lewis i sur., 2020) te se pokazalo da osobe kojima je dijagnosticiran poremećaj sa spektra autizma doživljavaju širi raspon seksualnih interesa, zbog čega kod njih postoji veća vjerojatnost da budu homoseksualne, biseksualne ili aseksualne orijentacije nego kod neurotipičnih osoba. Među njima je češća i pojava rodne disforije nego u općoj populaciji, koju prati nezadovoljstvo osobe vlastitim tijelom, disforično

raspoloženje vezano uz vlastiti rod, a moguća je i izražena želja osobe da bude suprotnog spola (Arbanas, 2021). Rodna disforija nije jedina psihološka poteškoća koja se javlja kod osoba kojima je dijagnosticiran poremećaj sa spektra autizma; oni su, kao i pripadnici seksualnih manjina, dio populacije s visokim rizikom od depresije, tjeskobe i suicidalnosti (Lewis i sur., 2020). Malo se zna o doživljajima ljudi koji pripadaju objema kategorijama – koji su i aseksualni i kojima je dijagnosticiran poremećaj sa spektra autizma. Ipak, Lewis i suradnici (2020) intervjuirali su 67 osoba koje su prema navedenim kategorijama pripadnici dvostrukih manjina te su došli do vrijednih nalaza; takvi su pojedinci teže prihvaćali sebe i izazov im je predstavljalo prepoznavanje aspekata seksualne orijentacije (seksualne privlačnosti, ponašanja i identiteta). Osjetilni i socijalni stresori ometali su njihove seksualne odnose te su se općenito osjećali neshvaćeno. Zbog svega navedenog kod ovakvih je pripadnika dvostrukih manjina prisutan strah od zanemarivanja partnerovih potreba, koji je kod većine toliko izražen da dovodi do izbjegavanja traženja partnera (Lewis i sur., 2020). Ako i imaju partnera, takvi pojedinci teško prepoznaju njihove seksualne potrebe i komuniciraju o njima (Lewis i sur., 2020). Zanimljivo je i kako su neki sudionici u istraživanju opisali kako su vjerovali da je njihova aseksualna orijentacija posljedica poremećaja sa spektra autizma, a ne zaseban dio njihova identiteta (Lewis i sur., 2020). Upravo na takva uvjerenja upozoravaju Yule i sur. (2017); iako je u korelaciji s poremećajima sa spektra autizma, aseksualnost ne možemo smatrati psihičkom poteškoćom ni njihovim simptomom. Naime prema rezultatima istraživanja MacInnis i Hodsona (2012) aseksualni pojedinci doživljavaju psihičke poteškoće kao rezultat društvene stigmatizacije i dehumanizacije. Kod osoba kojima je dijagnosticiran poremećaj sa spektra autizma stres je još češći zbog njihova psihičkog stanja (Yule i sur., 2017). Zbog toga stres i psihičke poteškoće koje prate aseksualnost ne opravdavaju definiranje aseksualnosti kao patologije.

Aseksualnost kao seksualna disfunkcija. Daleko češće od miješanja s poteškoćom u psihičkom funkcioniranju aseksualnost se zamjenjuje sa seksualnim disfunkcijama, odnosno objašnjava se kao ekstremni slučaj niske seksualne želje (Yule i sur., 2017). Točnije, ljudi aseksualnost miješaju s poremećajem hipoaktivne seksualne želje kod muškaraca i poremećajem seksualne želje kod žena (APA, 2013, prema Arbanas, 2021). Istraživanja na muškarcima (Skorska i sur., 2022) i ženama (Brotto i Yule, 2011) isključuju mogućnost da je razlog smanjenog seksualnog interesa kod aseksualnih pojedinaca nemogućnost ostvarivanja fiziološke reakcije na erotične podražaje. Istraživanja su korištenjem penilne pletizmografije (metoda kojom se mjere promjene u opsegu penisa) odnosno vaginalne fotopletizmografije

(tehnika koja pomoću svjetlosti mjeri količinu krvi u stjenkama vagine) dokazala da aseksualne žene i muškarci nakon gledanja erotiĉnog sadržaja doživljavaju fiziološku pobuđenost, ali je njihov subjektivni doživljaj drugaĉiji od doživljaja neaseksualnih pojedinaca (Brotto i Yule, 2011; Skorska i sur., 2022). Konkretno, nakon gledanja erotiĉnog sadržaja kod aseksualnih se sudionika nije povećala želja za seksualnom aktivnosti, dok kod neaseksualnih (bez poremećaja seksualne želje) je. Fiziološka pobuđenost općenito nije optimalan pokazatelj seksualne privlačnosti; ona bolje predstavlja seksualnu privlačnost kod muškaraca nego kod žena (Chivers i sur., 2004). Kod žena se općenito fiziološka pobuđenost javlja na mnoge, nespecifiĉne podražaje (Bogaert, 2006). Ako žene doživljavaju fiziološku pobuđenost uz koju gotovo uvijek izostaje subjektivni doživljaj seksualne privlačnosti, rijeĉ je o aseksualnim ženama.

Brotto i sur. (2015) istraživale su razlike između žena i muškaraca s poremećajima smanjene seksualne želje i aseksualnih osoba; prvi doživljavaju viši stres povezan sa seksom od drugih, ali u isto vrijeme imaju veću želju za seksom. Za takve je sudionike također bilo vjerojatnije da su u dugotrajnoj vezi ili braku nego za aseksualne sudionike. Ipak, preklapanje tih dviju skupina sudionika veliko je, naroĉito kada su u pitanju sudionici kod kojih je tijekom cijelog života prisutan poremećaj smanjene seksualne želje (rijeĉ je o sudionicima koji su izrazili kako tijekom cijelog života osjećaju stres zbog smanjene seksualne želje, Brotto i sur., 2015). Treba napomenuti da se te dvije vrste sudionika naroĉito teško razlikuju samo na temelju doživljaja stresa: i jedni i drugi ga doživljavaju, ali iz razliĉitih razloga. Aseksualni pojedinci doživljavaju stres zbog dehumanizacije i stigmatizacije, a ljudi sa smanjenom seksualnom željom doživljavaju stres zbog pritiska partnera na stupanje u seksualne odnose ili zbog samog ĉina seksa (Gupta, 2015). Ćinjenica je da se smanjena seksualna želja općenito u društvu stigmatizira, te stoga ni aseksualni ni ljudi s poremećajem smanjene seksualne želje ne žele o njoj razgovarati sa svojim pružateljima zdravstvene skrbi (Gupta, 2016). Zbog toga je moguće da neki ljudi koji cijeli život imaju poremećaj smanjene seksualne želje zapravo jesu aseksualni, ali nisu svjesni postojanja aseksualnosti kao seksualne orijentacije (Brotto i Yule, 2016). Prepoznavanje ljudi s poremećajem smanjene seksualne želje i aseksualnih pojedinaca naroĉito je važno kada je u pitanju tretman jednog odnosno drugog tipa ljudi. Naime kada su u pitanju ljudi s poremećajem smanjene seksualne želje, terapija služi kako bi potaknula njihov interes za seks (Yule i sur., 2017). Primjerice ako je uzrok smanjene seksualne želje seksualna averzija (fobija od seksa), lijeĉenje bi bilo sliĉno lijeĉenju drugih fobija, dakle uključivalo bi anksiolitike, antidepresive i sustavne metode psihološke

desenzitizacije (Arbanas, 2021). S druge strane tretman aseksualnih ljudi više je upućen na njihovo samoprihvatanje i/ili razvoj sposobnosti za upravljanje vezama – naročito ako su u romantičnoj vezi i njihov partner želi stupati u seksualne odnose (Hinderliter, 2013). Treba napomenuti kako je i kod poremećaja hipoaktivne seksualne želje kod muškaraca i kod poremećaja smanjene seksualne želje kod žena kao isključivi kriterij navedena aseksualnost.

Aseksualnost kao parafilija. Sljedeća je mogućnost da je aseksualnost zapravo vrsta parafilije – nenormativnog ili atipičnog seksualnog interesa (Yule i sur., 2017). Važno je napomenuti kako parafilija nije isto što i parafilčni poremećaj; ona to može postati ako počne izazivati patnju parafilčnoj osobi ili njezinim partnerima (Arbanas, 2021). Ideju da bi aseksualnost zapravo mogla biti parafilija prvi je iznio Bogaert (2012) kao objašnjenje za samozadovoljavanje aseksualnih pojedinaca; moguće je da osjećaju seksualni interes prema partneru koji ne postoji (primjerice seksualna privlačnost usmjerena prema samome sebi ili prema verziji sebe suprotnog spola) ili nekoj stvari pa u nemogućnosti ispunjavanja seksualne želje u stvarnosti, ispunjavaju je seksualnim fantazijama, samozadovoljavanjem. Takvu mogućnost podržava činjenica da kod aseksualnih pojedinaca više nego kod neaseksualnih (33% aseksualnih u odnosu na 8% neaseksualnih žena i 19% aseksualnih muškaraca u odnosu na 0% neaseksualnih) osoba sama nije uključena u svoje seksualne fantazije (Brotto i Yule, 2016). Ipak, vjerojatnost da su sve aseksualne osobe parafilčne vrlo je mala, naročito zato što su aseksualne osobe većinom žene, a parafilčne su osobe većinom muškarci (Bogaert, 2004). Za više konkretnih zaključaka o navedenom potrebno je detaljnije istraživanje ove tematike.

Aseksualnost kao seksualna orijentacija. Aseksualnost se, ipak, unatoč svim navedenim mogućnostima i dalje najčešće klasificira kao seksualna orijentacija, pri čemu bi seksualna orijentacija bila unutarnji mehanizam koji kod ljudi oblikuje trajni obrazac romantične ili seksualne privlačnosti (ili oboje) prema osobama suprotnog spola ili roda, istog spola ili roda, ili prema obama spolovima ili više njih (Yule i sur., 2017). Glavni je argument protivnik definiranja aseksualnosti kao seksualne orijentacije da su mogući uzroci aseksualnosti biološki (primjerice hormonalni disbalans) te da bi utjecajem na njih osoba počela osjećati seksualnu privlačnost. Takav argument ne smatra se opravdanim jer miješa uzroke i objašnjenja fenomena, odnosno biološki bi utjecaji prema navedenom predstavljali i uzrok aseksualnosti osobe i objašnjavali bi njezinu pojavu (Bogaert, 2015). Osim toga, kao što je već navedeno, s obzirom na prirodu i definiciju aseksualnosti neki istraživači smatraju kako bi je bilo točnije definirati kao izostanak seksualne orijentacije. Glavni nalazi protivni navedenom tiču se procesa koji usmjeravaju seksualni interes neaseksualnih ljudi, a koji su

prisutni i u razvoju manjka seksualnog interesa aseksualnih ljudi (Yule i sur., 2014). U pitanju su sljedeći čimbenici povezani s razvojem aseksualnosti: (kasnija) dob menarhe, niža visina osobe, povećan broj zdravstvenih problema (Bogaert, 2004) te pokazatelji koji se primarno tiču procesa u prenatalnom razvoju, kao što su dominantnost lijeve odnosno desne ruke i broj starije braće (Yule i sur., 2014). Još jedan nalaz koji se smatrao argumentom protiv činjenice da je aseksualnost seksualna orijentacija nalaz je iz Cranneyjeva (2015) istraživanja koje je imalo dva vala, u kojima se ispostavilo da manjak seksualnog interesa nije posve stabilan. Treba imati na umu da istraživanja iz područja seksualnosti poput Cranneyjeva (2015) često u sebi sadrže svega jednu česticu na temelju koje se ocjenjuje manjka li pojedincu seksualna privlačnost prema drugima. Dakle moguće je da je do promjena u seksualnoj orijentaciji u drugom valu istraživanja došlo zbog drugačijeg shvaćanja pitanja među aseksualnim pojedincima; možda su zamijenili romantičnu i seksualnu privlačnost ili su možda odgovorili na temelju svoje romantične orijentacije ili na temelju prijašnje seksualne orijentacije (Hinderliter, 2009). Osim toga Diamond (2012) upućuje na pojavu fluidnosti seksualnosti, naročito kod žena, a važno je ne zanemariti ni demiseksualne pojedince – one koji seksualnu privlačnost razvijaju tek nakon uspostave emocionalne privrženosti drugoj osobi (Carrigan, 2011).

Aseksualnost kao identitet. U novijim se istraživanjima aseksualnost sve više razmatra kao dio identiteta (Yule i sur., 2017). Prema Scherrer (2008) upravo je identitet jedan od triju ključnih dijelova seksualnosti, uz ponašanje i želju. Dakle riječ je o faktoru koji svakako treba istražiti među aseksualnim pojedincima za njihovo potpuno razumijevanje. Govoreći o identitetu općenito, podrazumijevamo način na koji ljudi razumiju sami sebe i riječi koje koriste kako bi se opisali drugima (Scherrer i Pfeffer, 2016). Dio identiteta koji se tiče samorazumijevanja smatra se unutarnjim dijelom identiteta, dok samoopis drugima predstavlja socijalni aspekt identiteta, odnosno za taj je aspekt važna zajednica (Scherrer i Pfeffer, 2016). Zbog toga Yule i sur. (2017) aseksualnost opisuju kao identitet i zajednicu – ona utječe na socijalne interakcije i odnose koje osoba stvara. Takvo je viđenje aseksualnosti naročito važno imati na umu kako bi se smanjila patologizacija aseksualnih osoba i postiglo bolje razumijevanje seksualnosti općenito.

Kako je za seksualni identitet pojedinaca sa shizoidnim poremećajem ličnosti tipična aseksualnost, u određenim istraživanjima i kliničkim raspravama razmatrana je moguća povezanost tog dvoje. Iako su aseksualnost i shizoidni poremećaj ličnosti konceptualno različiti, postoji određen stupanj preklapanja u njihovim manifestacijama, osobito u domeni

emocionalnog i interpersonalnog funkcioniranja (Brotto i sur., 2010). Primjerice rezultati istraživanja Brotto i suradnika (2010) pokazuju da je manji broj aseksualnih ispitanika iskazivao visoke razine interpersonalne distance, emocionalne hladnoće i socijalne povučenosti – osobina koje se uobičajeno povezuju s klasterom A poremećaja ličnosti, uključujući shizoidni poremećaj. Ipak, ti se nalazi odnose samo na dio aseksualne populacije te ne ukazuju na opću povezanost između aseksualnosti i shizoidnog poremećaja ličnosti. Također važno je istaknuti da osobe sa shizoidnim poremećajem ličnosti mogu osjećati seksualnu privlačnost, ali doživljavati manjak želje za uspostavljanjem emocionalnih ili romantičnih veza, dok aseksualne osobe mogu željeti romantične odnose, ali ne osjećati seksualnu privlačnost (APA, 2013, prema Arbanas, 2021). Konačno, najvažnija je razlika između aseksualnosti i shizoidnog poremećaja ličnosti u tome da se aseksualnost ne smatra patološkim stanjem, osobito kada nije praćena stresom ili poteškoćama u funkcioniranju.

Prema svemu navedenom očito je kako je aseksualnost najtočnije i najprihvatljivije opisati kao seksualnu orijentaciju i dio (seksualnog) identiteta. Ne možemo je klasificirati kao psihički poremećaj na temelju učestalije pojave aseksualne orijentacije kod pojedinaca kojima je dijagnosticiran poremećaj sa spektra autizma; riječ je o različitim dijelovima identiteta tih ljudi te jedno ne podrazumijeva drugo (nisu svi ljudi kojima je dijagnosticiran poremećaj na spektru autizma aseksualni, Lewis i sur., 2020). S druge strane ne možemo je opisati ni kao seksualnu disfunkciju, odnosno poremećaj smanjene seksualne želje. Glavna razlika između pojedinaca s poremećajem smanjene seksualne želje i aseksualnih njihov je odnos prema seksu; prvi doživljavaju veći stres povezan s njim, ali ga i više priželjkuju (Brotto i sur., 2015). Budući da i aseksualni pojedinci često doživljavaju više razine stresa (zbog stigmatizacije i dehumanizacije koju doživljavaju u zajednici), treba biti naročito oprezan pri razlikovanju tih dviju skupina ljudi (MacInnis i Hodson, 2012). Ideja da je aseksualnost zapravo posljedica parafilije javila se kasnije od drugih dviju opcija, ali nije od njih točnija. Naime glavni argument protiv toga činjenica je da su aseksualne većinom žene, a parafilijci većinom muškarci (Bogaert, 2004). Ipak, potrebno je više istraživanja te veze kako bismo mogli donositi preciznije zaključke. Naposljetku aseksualnost se smatra seksualnom orijentacijom i dijelom (seksualnog) identiteta aseksualnih pojedinaca (Yule i sur., 2017). Isti biološki i društveni procesi koji usmjeravaju seksualnu privlačnost kod neaseksualnih ljudi oblikuju i njezin manjak kod aseksualnih (Yule i sur., 2014). Također aseksualnost oblikuje život i percepciju svega u njemu za aseksualne pojedince, zbog čega je ona ključan dio njihova identiteta (Scherrer, 2008).

Metodološki nedostaci istraživanja aseksualnosti

Rana istraživanja aseksualnosti, provedena do 2016. godine, koristila su različite pristupe definiranju aseksualnosti – ponekad su se oslanjala na seksualno ponašanje, seksualnu želju, preferencije ili isključivo na samoidentifikaciju sudionika (Hinderliter, 2009). Nacrti istraživanja aseksualnosti najčešće uključuju kvantitativna istraživanja u obliku anketa i upitnika koji su često dijeljeni internetskim putem (Hinderliter, 2009). Također uzorci su u velikoj mjeri regrutirani s internetske platforme AVEN (*Asexual Visibility and Education Network*), što omogućuje pristup velikom broju sudionika koji se identificiraju kao aseksualni. Prednosti su tog pristupa jasnoća definicije aseksualnosti (ona je eksplicitno navedena na platformi) i dostupnost ispitanika (Hinderliter, 2009).

Unatoč praktičnosti uzorkovanje preko AVEN-a ima svoje nedostatke. Uzorci su često vrlo homogeni – većinom ih čine osobe ženskog roda, u dobi između 20 i 30 godina, bijele rase i visoko obrazovane (Guz i sur., 2022). Osim toga sadržaj same platforme može utjecati na percepciju i razumijevanje vlastite seksualnosti kod sudionika (Hinderliter, 2009). Ipak, alternativni pristupi regrutaciji, poput nasumičnih populacijskih uzoraka, teško su izvedivi jer je aseksualnost još uvijek rijetko prepoznata i istraživanja seksualnosti često ne privlače sudionike koji sami sebe ne doživljavaju seksualno (Bogaert, 2015). Usto prisutnost većeg broja žena u uzorcima ne treba automatski smatrati pristranošću – postoji niz teorija koje objašnjavaju ovu pojavu. Jedna je od njih teorija klasičnog uvjetovanja – muškarci se češće samozadovoljavaju, što može uvjetovati pojavu doživljaja seksualne privlačnosti prema drugima (Bogaert, 2012). Druga se odnosi na kulturni pritisak koji snažnije potiče žene na potiskivanje seksualnosti (Bogaert, 2015). Nezanemariv je i problem selekcijske pristranosti tipičan za sva istraživanja o seksualnosti – osobe koje su voljne sudjelovati često se razlikuju od onih koje odbijaju sudjelovanje (Masters i sur., 2007). Budući da su gotovo sva istraživanja provedena u zapadnim kulturama, ograničena je generalizacija nalaza. Ostaje otvoreno pitanje kako se aseksualnost manifestira u različitim kulturama (Bogaert, 2012).

U procjeni aseksualnosti koriste se različiti instrumenti, no često variraju ovisno o definiciji na kojoj počiva istraživanje. Neki se upitnici temelje na dimenzijama seksualne privlačnosti, seksualne želje i ponašanja, dok drugi više naglašavaju samoidentifikaciju ispitanika. Primjerice u istraživanju Brotto i sur. (2010) sudionici su birali između više ponuđenih odgovora na pitanje o seksualnoj orijentaciji – iako su svi bili članovi AVEN-a,

samo 75 % izjasnilo se kao aseksualno, dok je 11 % odabralo odgovor „ostalo“. Takvi rezultati ukazuju na mogućnost pogrešnog tumačenja pitanja – primjerice sudionici su možda odgovarali prema romantičnoj orijentaciji ili prema prijašnjim iskustvima kada su još osjećali seksualnu privlačnost. Postoji i mogućnost da neki sudionici pripadaju „sivom“ dijelu spektra aseksualnosti, poput demiseksualnosti (Hinderliter, 2009). Prause i Graham (2007) uočile su još jednu važnu metodološku varijaciju koja ovisi o načinu na koji je postavljeno pitanje o seksualnoj orijentaciji; sudionici su češće birali opciju „aseksualno“ kada im je pitanje bilo postavljeno u zatvorenom formatu nego kada je bilo otvorenog tipa. Ovaj nalaz ukazuje na to da oblik pitanja utječe na odgovor i doživljaj vlastite seksualne orijentacije. Problem pri istraživanju aseksualnosti formulacija je upitničkih čestica poput sljedeće: „Prema kome osjećate seksualnu privlačnost?“, koja podrazumijeva postojanje ciljne osobe. Tako postavljeno pitanje više odgovara iskustvima muškaraca jer kod žena seksualna privlačnost često nije usmjerena prema specifičnoj osobi (Diamond, 2003). To može rezultirati većom učestalošću aseksualne samoprocjene kod žena. Rodna dimenzija također je važna u istraživanjima aseksualnosti. Više je aseksualnosti prijavljeno među transrodnim osobama, stoga formulacije pitanja o rodu moraju biti inkluzivne – binarni pristup može zamagliti stvarne podatke i stvoriti konfuziju u interpretaciji rezultata (Brotto i sur., 2010). Sudionici aseksualnog spektra često primjećuju da su istraživanja osmišljena za neaseksualne osobe i da se pitanja čine neprimjerenima njihovu iskustvu (Hinderliter, 2009). Preusko definiranje aseksualnosti u skalama i česticama ograničava dubinsko razumijevanje fenomena. Istraživači se suočavaju i s problemom nedosljednog definiranja same seksualne privlačnosti – u istraživanju Diamond (2008) sudionici su različito interpretirali što seksualna privlačnost znači, što otežava usporedbu i klasifikaciju unutar seksualnih orijentacija. Potrebno je istaknuti da se većina znanstvenih radova o aseksualnosti objavljuje u ograničenom broju časopisa (Guz i sur., 2022), što može biti rezultat smanjenog šireg akademskog interesa za ovu tematiku, ali i nedovoljnog razumijevanja aseksualnosti među urednicima i recenzentima. Objava istraživanja i preglednih radova o aseksualnosti mogla bi doprinijeti većoj znanstvenoj vidljivosti i razumijevanju tog identiteta.

Dakle glavni se metodološki nedostaci istraživanja aseksualnosti tiču uzorka koji je korišten (najčešće je riječ o uzorku regrutiranom putem AVEN-a) te njegovoj pristranosti koju je teško izbjeći (postoje razlike između ljudi koji pristaju sudjelovati u istraživanju o seksualnosti i onima koji na to ne pristaju, korišteni uzorci nisu uvijek reprezentativni za širu populaciju). Nadalje pažnju treba posvetiti česticama koje se koriste u istraživanjima. Valja

imati na umu kako veći broj žena u istraživanjima ne predstavlja nedostatak, već postoje argumenti koji objašnjavaju zašto su aseksualne većinom žene. Također u budućnosti bi trebalo težiti tome da radovi o aseksualnosti budu objavljivani u više različitih znanstvenih časopisa.

Život aseksualnih ljudi

Podatak da je 33% aseksualnih sudionika u Bogaertovu (2004) istraživanju navelo da se nalaze u dugotrajnoj romantičnoj vezi zasigurno bi iznenadio mnoge. Pojmovi seksualnosti i romantičnih veza najčešće se smatraju isprepletenima; jedno se čini nezamislivim bez drugog. To je dokazano i u istraživanju MacInnis i Hodsona (2012), u kojem su ispitivani stavovi heteroseksualnih pojedinaca prema članovima seksualnih manjina, s tim da su aseksualni pojedinci u tom istraživanju definirani kao oni ljudi koji ne osjećaju i nikada nisu osjećali seksualnu privlačnost prema nijednom spolu te načelno ne stupaju u seksualne aktivnosti s drugim ljudima. Rezultati ukazuju da su aseksualni pojedinci u usporedbi s heteroseksualnima i drugim seksualnim manjinama evaluirani negativnije te su čak procijenjeni „manje ljudskima“. Navedene bismo rezultate djelomično mogli objasniti korištenjem stroge definicije aseksualnosti u istraživanju, koju bismo, uzevši u obzir sve navedeno u radu, mogli nazvati nerealističnom. Drugim dijelom ove rezultate možemo objasniti činjenicom da je za ljude pojam ljudskosti isprepleten s pojmovima seksualnosti i seksualne želje (MacInnis i Hodson, 2012). Ipak, u moderno se doba postavlja pitanje kolika je normativna razina seksualnih odnosa, te čak nailazimo na parove koji apstiniraju od seksualnih aktivnosti jer su primijetili da im ne pomažu u produbljivanju odnosa nakon određene razine razvoja odnosa odnosno da su (u prevelikoj mjeri) štetni za odnos (Masters i sur., 2007).

Međutim nisu svi aseksualni pojedinci isti; Carrigan (2011) dijeli aseksualne ljude prema stupnju u kojem doživljavaju romantičnu i seksualnu privlačnost. Kada je u pitanju romantična privlačnost, aseksualne ljude možemo široko podijeliti na romantične i aromantične. Ako se ispostavi da je pojedinac romantičan, on može biti: heteroromantičan (osjeća romantičnu privlačnost prema osobama suprotnog spola), homoromantičan (osjeća romantičnu privlačnost prema pripadnicima istog spola), biromantičan (romantična privlačnost prema obama spolovima) ili panromantičan (osjeća romantičnu privlačnost bez obzira na rod i spol, Carrigan, 2011). Općeniti razlozi zbog kojih aseksualni pojedinci stupaju

u romantične odnose su blizina, druženje te intelektualna i emocionalna povezanost (Brotto i sur., 2010). Kod nekih pojedinaca ne postoji očit razlog stupanja u romantične odnose, već su jednostavno otvoreni za njihovu mogućnost (Carrigan, 2011), dok aromantični aseksualni pojedinci opisuju poželjne romantične odnose jednako kao i svoje prijateljske odnose (Scherrer, 2008). Osim po pitanju romantične privlačnosti aseksualni se pojedinci međusobno razlikuju i po pitanju seksualne privlačnosti. U tom kontekstu razlikuju se seksualno pozitivne, seksualno neutralne, seksualno averzivne, antiseksualne, demiseksualne, pojedinci u „sivoj zoni“ i fluidne osobe (Carrigan, 2011). Pritom bi seksualno pozitivni bili oni aseksualni pojedinci koji misle o seksu kao pozitivnom i zdravom, ponekad ga razmatraju s intelektualnim i/ili kulturalnim interesom, ali nemaju samostalnu želju ni interes za stupanje u seksualne odnose. Seksualno bi neutralni bili oni aseksualni pojedinci koji nisu zainteresirani za seks niti razmišljaju o njemu. Seksualno averzivni i antiseksualni samu ideju seksa vide kao problematičnu, s tim da u tom aspektu postoje interpersonalne razlike: nekima je ideja seksa umjereno neugodna, u drugima ona stvara osjećaj odbojnosti, a trećima izaziva gađenje i stres (Carrigan, 2011). Glavna razlika između ovih dviju skupina je u tome što antiseksualni pojedinci imaju odbojne osjećaje prema seksu općenito, dok seksualno averzivni imaju averziju samo prema pomisli na sebe same u seksualnom aspektu. Osim navedenih postoje i već spomenuti demiseksualni pojedinci, koji osjećaju seksualnu privlačnost samo kao posljedicu duboke emocionalne privrženosti, a ne nezavisno od nje. Aseksualni pojedinci u „sivoj zoni“ svi su oni koji se nalaze između aseksualnosti i seksualnosti; primjerice moguće je da neki pojedinci osjećaju fizičku privlačnost, ali ne i seksualnu prema pripadnicima određenog spola ili roda. Jedan je takav sudionik u Carriganovu (2011) istraživanju naveo kako ne priželjkuje seks, ali može u njemu uživati. Naposljetku preostaju aseksualni fluidni pojedinci, odnosno oni čija je seksualna orijentacija promjenjiva.

Neovisno o tome o kakvim se aseksualnim pojedincima radi, svi oni prolaze kroz isti proces otkrivanja seksualnog identiteta: shvaćaju da su drugačiji od vršnjaka, istražuju o čemu je riječ, što često dovodi do pogrešnog zaključka – misle da je riječ o patologiji te naposljetku spoznaju svoju seksualnu orijentaciju (Carrigan, 2011). Taj se proces ne odvija jednako i u istom životnom periodu za sve aseksualne pojedince, okolina ima značajnu ulogu u njegovu tijeku. Tako primjerice pojedinci koji su bili izloženi mitovima o „kasnijem sazrijevanju“ ili da je u pitanju samo „faza“ kasnije dolaze do spoznaje o vlastitoj seksualnoj orijentaciji (Carrigan, 2011). Pokazalo se da čak 56% aseksualnih pri formiranju vlastitog identiteta zaključuje kako aseksualnost uključuje neki oblik patologije (Prause i Graham, 2007). Razlog

navedenog činjenica je da većina ljudi vidi stupanje u seksualne odnose kao kulminaciju i odraz „ljudske zrelosti“ (Carrigan, 2011). Takvo mišljenje uvelike nameće društvo; pokazalo se da ona društva za koja je tipična visoka religioznost, politička konzervativnost i priklanjanje društvenim normama jesu ona u kojima su najizraženiji antiaseksualni stavovi (Iraklis, 2024). Takvi stavovi manje su prisutni kod pojedinaca koji su visokoobrazovani, svjesniji varijacija u ljudskoj seksualnosti te onima koji su u kontaktu s aseksualnim pojedincima (Iraklis, 2024). Za oblikovanje društva s manje predrasuda prema seksualnim manjinama nužne su promjene u obrazovnim programima; trebali bi uključivati stjecanje znanja o ljudskoj seksualnosti. Promjene bi bile poželjne i kad su u pitanju pravni sustavi država; prednost se daje ljudima koji su u braku ili izvanbračnoj zajednici u odnosu na samce (Gressgård, 2013). Navedeno je istaknuo i jedan od sudionika Carriganova (2011) istraživanja; sve više shvaća kako je svijet „dizajniran“ za parove te kako ga se sa starenjem u društvu sve više doživljava „nenormalnim“. Bogaert (2012) posebno propituje doživljaj seksualne privlačnosti i seksualnog ponašanja kao normativnog i uvriježenog u društvu; poznato je kako su zbog njih ljudi skloni riskirati te se neki postupci čak nazivaju „ludima“. Unatoč tome manjak seksualnog interesa smatra se problematičnim u društvu – navedeno upućuje na potrebu za preispitivanjem društvenih vrijednosti i poimanja aseksualnosti.

Zaključak

Kako bi došli do konkretnih zaključaka o aseksualnosti, istraživačima je bilo važno točno je definirati. To je uključivalo određivanje razine apsolutnosti definicije (je li riječ o potpunom izostanku aspekta seksualnosti ili njegovu manjku) te stabilnosti koju ona podrazumijeva (je li riječ o fenomenu koji je prisutan tijekom cijelog života pojedinca ili je promjenjiv). Za precizne nalaze budućih istraživanja ključno je bilo i usuglašavanje po pitanju aspekta seksualnosti koji aseksualnost podrazumijeva: seksualnu privlačnost, želju, ponašanje ili samoidentifikaciju. Konačna definicija podrazumijeva nisku razinu apsolutnosti i vremenske stabilnosti te se odnosi na aspekt seksualne privlačnosti u okviru seksualnosti: manjak seksualne privlačnosti prema drugim ljudima. Imajući na umu takvu definiciju seksualnosti, ne možemo sa sigurnošću reći je li u njezinoj podlozi poteškoća u psihičkom funkcioniranju (neki od poremećaja sa spektra autizma), seksualna disfunkcija, parafilija, seksualna orijentacija ili pak identitet. Ipak, većina podataka o aseksualnosti ukazuje na to da

je ona seksualna orijentacija i dio identiteta; usto istraživači ističu problematiku miješanja uzroka i objašnjenja fenomena. Osim toga pri istraživanju seksualnosti treba imati na umu metodološke poteškoće koje se najčešće javljaju: korištenje neadekvatne definicije aseksualnosti, odabir homogenog uzorka s *online* platformi ili uključivanje čestica koje su nejasne ili se ne mogu izravno primijeniti na život aseksualnih pojedinaca u istraživanje. Iako je otklanjanje tih poteškoća važno za bolje razumijevanje aseksualnosti, za svakodnevni život aseksualnih pojedinaca najvažnije je povećati svijest u općoj populaciji o samom postojanju aseksualnosti te njezinu utjecaju na život aseksualnih pojedinaca.

Literatura

- Arbanas, G. (2021). *Uvod u seksualnu medicinu*. Naklada Slap.
- Bogaert, A. F. (2004). Asexuality: Prevalence and associated factors in a national probability sample. *Journal of Sex Research*, 41, 279–287. <https://doi.org/10.1080=00224490409552235>
- Bogaert, A. F. (2006). Toward a conceptual understanding of asexuality. *Review of General Psychology*, 10, 241–250. <https://doi.org/10.1037=1089-2680.10.3.241>
- Bogaert, A. F. (2012). *Understanding asexuality*. Lanham, MD: Rowman & Littlefield.
- Bogaert, A. F. (2013). The demography of asexuality. Iz A. Baumle (Ed.), *International handbook on the demography of sexuality* (str. 275–288). New York, NY: Springer Press.
- Bogaert, A. F. (2015). Asexuality: What it is and why it matters. *The Journal of Sex Research*, 52(4), 362–379. <https://doi.org/10.1080/00224499.2015.1015713>
- Brotto, L. A., Knudson, G., Inskip, J., Rhodes, K., i Erskine, Y. (2010). Asexuality: A mixed methods approach. *Archives of Sexual Behavior*, 39, 599–618. <https://doi.org/10.1007=s10508-008-9434-x>
- Brotto, L. A. i Yule, M. A. (2011). Physiological and subjective sexual arousal in self-identified asexual women. *Archives of Sexual Behavior*, 40, 699–712. <https://doi.org/10.1007=s10508-010-9671-7>
- Brotto, L. A., Yule, M. A. i Gorzalka, B. B. (2015). Asexuality: An extreme variant of sexual desire disorder? *The Journal of Sexual Medicine*, 12(3), 646–660. <https://doi.org/10.1111/jsm.12806>
- Brotto, L. A. i Yule, M. (2016). Asexuality: Sexual orientation, paraphilia, sexual dysfunction, or none of the above? *Archives of Sexual Behavior*, 46(3), 619–627. <https://doi.org/10.1007/s10508-016-0802-7>
- Carrigan, M. (2011). There's more to life than sex? Difference and commonality within the asexual community. *Sexualities*, 14, 462–478. <https://doi.org/10.1177=1363460711406462>
- Chasin, C. J. D. (2011). Theoretical issues in the study of asexuality. *Archives of Sexual Behavior*, 40, 713–723. <https://doi.org/10.1007=s10508-011-9757-x>

- Chivers, M. L., Rieger, G., Latty, E. i Bailey, J. M. (2004). A sex difference in the specificity of sexual arousal. *Psychological Science*, 15, 736–744. <https://doi.org/10.1111=j.0956-7976.2004.00750.x>
- Christian, L. M., Cole, S. W., McDade, T., Pachankis, J. E., Morgan, E., Strahm, A. M. i Kamp Dush, C. M. (2021). A biopsychosocial framework for understanding sexual and Gender Minority Health: A Call for Action. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*, 129, 107–116. <https://doi.org/10.1016/j.neubiorev.2021.06.004>
- Cranney, S. (2015). The temporal stability of lack of sexual attraction across young adulthood. *Archives of Sexual Behavior*, 45(3), 743–749. <https://doi.org/10.1007/s10508-015-0583-4>
- Diamond, L. (2003). What does sexual orientation orient? A biobehavioral model distinguishing romantic love and sexual desire. *Psychological Review*, 110, 173–192. <https://doi.org/10.1037=0033-295X.110.1.173>
- Diamond, L. M. (2008). *Sexual fluidity: Understanding women's love and desire*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Diamond, L. M. (2012). The desire disorder in research on sexual orientation in women: Contributions of dynamical systems theory. *Archives of Sexual Behavior*, 41(1), 73–83. <https://doi.org/10.1007/s10508-012-9909-7>
- Gerressu, M., Mercer, C. H., Graham, C. A., Willings, K. i Johnson, A. M. (2008). Prevalence of masturbation and associated factors in a British national probability survey. *Archives of Sexual Behavior*, 37, 266–278.
- Gilmour, L., Schalomon, P. M. i Smith, V. (2012). Sexuality in a community-based sample of adults with autism spectrum disorder. *Research in Autism Spectrums Disorders*, 6, 313–318. <https://doi.org/10.1016=j.rasd.2011.06.003>
- Gressgård, R. (2013). Asexuality: From pathology to identity and beyond. *Psychology and Sexuality*, 4, 179–192. <https://doi.org/10.1080=19419899.2013.774166>
- Gupta, K. (2015). What does asexuality teach us about sexual disinterest? recommendations for health professionals based on a qualitative study with asexually identified people. *Journal of Sex Marital Therapy*, 43(1), 1–14. <https://doi.org/10.1080/0092623x.2015.1113593>
- Gupta, K. (2016). “And now I’m just different, but there’s nothing actually wrong with me”: Asexual marginalization and resistance. *Journal of Homosexuality*, 64(8), 991–1013. <https://doi.org/10.1080/00918369.2016.1236590>
- Guz, S., Hecht, H. K., Kattari, S. K., Gross, E. B. i Ross, E. (2022). A scoping review of empirical asexuality research in social science literature. *Archives of Sexual Behavior*, 51(4), 2135–2145. <https://doi.org/10.1007/s10508-022-02307-6>
- Hinderliter, A. C. (2009). Methodological issues for studying asexuality. *Archives of Sexual Behavior*, 38(5), 619–621. <https://doi.org/10.1007/s10508-009-9502-x>
- Hinderliter, A. (2013). How is asexuality different from hypoactive sexual desire disorder? *Psychology and Sexuality*, 4(2), 167–178. <https://doi.org/10.1080/19419899.2013.774165>
- Ingudomnukul, E., Baron-Cohen, S., Wheelwright, S. i Knickmeyer, R. (2007). Elevated rates of testosterone-related disorders in women with autism spectrum conditions. *Hormones and Behavior*, 51, 597–604. <https://doi.org/10.1016=j.yhbeh.2007.02.001>
- Iraklis, G. (2024). Examining the Social Tabooisation of Asexuality: The Underpinnings of Anti-Asexual Bias. *Sexuality Research and Social Policy*, 21, 1432–1445. <https://doi.org/10.1007/s13178-023-00884-2>

- Kelleher, S. i Murphy, M. (2022). The identity development and internalization of asexual orientation in women: An interpretative phenomenological analysis. *Sexual and Relationship Therapy*, 39(2), 359–389. <https://doi.org/10.1080/14681994.2022.2031960>
- Kinsey, A. C., Pomeroy, W. B. i Martin, C. E. (1948). *Sexual behavior in the human male*. Philadelphia, PA: W. B. Saunders.
- Kinsey, A. C., Pomeroy, W. B., Martin, C. E. i Gebhard, P. H. (1953). *Sexual behavior in the human female*. Philadelphia, PA: W. B. Saunders.
- Lewis, L. F., Ward, C., Jarvis, N. i Cawley, E. (2020). “Straight sex is complicated enough!”: The lived experiences of autistics who are gay, lesbian, bisexual, asexual, or other sexual orientations. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 51(7), 2324–2337. <https://doi.org/10.1007/s10803-020-04696-w>
- MacInnis, C. C. i Hodson, G. (2012). Intergroup bias toward “Group X”: Evidence of prejudice, dehumanization, avoidance, and discrimination against asexuals. *Group Processes and Intergroup Relations*, 15, 725–743. <https://doi.org/10.1177=1368430212442419>
- Masters, W. H., Johnson, V. E. i Kolodny, R. C. (2007). *Ljudska seksualnost*. Naklada Slap.
- Osterwald, G. (2017). Contradictions in the representation of asexuality: Fiction and reality. *IAFOR Journal of Arts & Humanities*, 4(1). <https://doi.org/10.22492/ijah.4.1.04>
- Poston, D. L., Jr. i Baumle, A. K. (2010). Patterns of asexuality in the United States. *Demographic Research*, 23(18), 509–530. <https://doi.org/10.4054=DemRes.2010.23.18>
- Prause, N. i Graham, C. A. (2007). Asexuality: Classification and characterization. *Archives of Sexual Behavior*, 36(3), 341–356. <https://doi.org/10.1007/s10508-006-9142-3>
- Radio, H. H. B. (2021, srpanj 18). *An introduction to asexuality*. Asexual Visibility and Education Network. <https://www.asexuality.org/en/topic/216591-an-introduction-to-asexuality/>
- Scherrer, K. S. (2008). Coming to an asexual identity: Negotiating identity, negotiating desire. *Sexualities*, 11, 621–641. <https://doi.org/10.1177=1363460708094269>
- Scherrer, K. S. i Pfeffer, C. A. (2016). None of the above: Toward identity and community-based understandings of (a)sexualities. *Archives of Sexual Behavior*, 46(3), 643–646. <https://doi.org/10.1007/s10508-016-0900-6>
- Skorska, M. N., Yule, M. A., Bogaert, A. F. i Brotto, L. A. (2022). Patterns of genital and subjective sexual arousal in cisgender asexual men. *The Journal of Sex Research*, 60(2), 253–270. <https://doi.org/10.1080/00224499.2022.2071411>
- Storms, M. D. (1980). Theories of sexual orientation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 38, 783. <https://doi.org/10.1037=0022-3514.38.5.783>
- Tanni, T. I., Akter, M., Anderson, J., Amon, M. J. i Wisniewski, P. J. (2024). Examining the unique online risk experiences and mental health outcomes of LGBTQ+ versus heterosexual youth. *Proceedings of the CHI Conference on Human Factors in Computing Systems*, 1–21. <https://doi.org/10.1145/3613904.3642509>
- Van Houdenhove, E., Gijs, L., T’Sjoen, G. i Enzlin, P. (2014). Asexuality: Few facts, many questions. *Journal of Sex and Marital Therapy*, 40, 175–192. <https://doi.org/10.1080=0092623X.2012.751073>
- Wang, Y., Wu, H. i Sun, Z. S. (2019). The biological basis of sexual orientation: How hormonal, genetic, and environmental factors influence to whom we are sexually attracted. *Frontiers in Neuroendocrinology*, 55, 100798. <https://doi.org/10.1016/j.yfrne.2019.100798>

- Yule, M., Brotto, L. i Gorzalka, B. (2014). Biological markers of asexuality: Handedness, birth order, and finger length ratios in self-identified asexual men and women. *Archives of Sexual Behavior*, 43, 299–310. <https://doi.org/10.1007/s10508-013-0175-0>
- Yule, M. A., Brotto, L. A. i Gorzalka, B. B. (2015). A validated measure of no sexual attraction: The asexuality identification scale. *Psychological Assessment*, 27(1), 148–160. <https://doi.org/10.1037/a0038196>
- Yule, M. A., Brotto, L. A. i Gorzalka, B. B. (2017). Human asexuality: What do we know about a lack of sexual attraction? *Current Sexual Health Reports*, 9(1), 50–56. <https://doi.org/10.1007/s11930-017-0100-y>

Abstract

Asexuality is defined as the lack of sexual attraction toward other people. Although this definition is simple, the path to it was not easy; early studies of asexuality did not actually refer to the same phenomenon. It took years to reach a consensus on the definition of asexuality, and it is difficult to determine its origins. By analyzing the independent influences and the interaction of biological, psychological, social and digital factors, we are gradually gaining a better understanding of the etiology of asexuality. Currently, asexuality is classified as a sexual orientation and a determinant of sexual identity. Since recent research on asexuality focuses on the sexual identity of asexual individuals, it is evident/clear/apparent that science has made progress in understanding (a)sexuality. Despite this progress, research still contains certain methodological shortcomings, such as the choice of definition, sample selection, and survey items/item design. Ultimately, definitions and research methodologies are less important for improving the everyday lives of asexual people than raising awareness of asexuality's existence and its impact on their lives. This is also the goal of this paper: fostering a better understanding of asexuality as a sexual orientation and sexual identity, along with the concepts associated with it.

Key words: asexuality, identity, sexual attraction, sexual orientation